

Beskrivelse

Den flade moræne er inddelt i store rektangulære markstykker adskilt af levende, klippede hegn på jorddiger. I hegnene står enkelte gamle træer som overstandere og rager op i horisonten. Bebyggelsen begrænser sig til nogle få store herregårde samt enkelte små huse, som ligger inde i skoven mod nord. I skoven er terrænet meget varieret grundet en tunneldal og utallige små gravhøje.

Gjorslev Herregårdslandskab

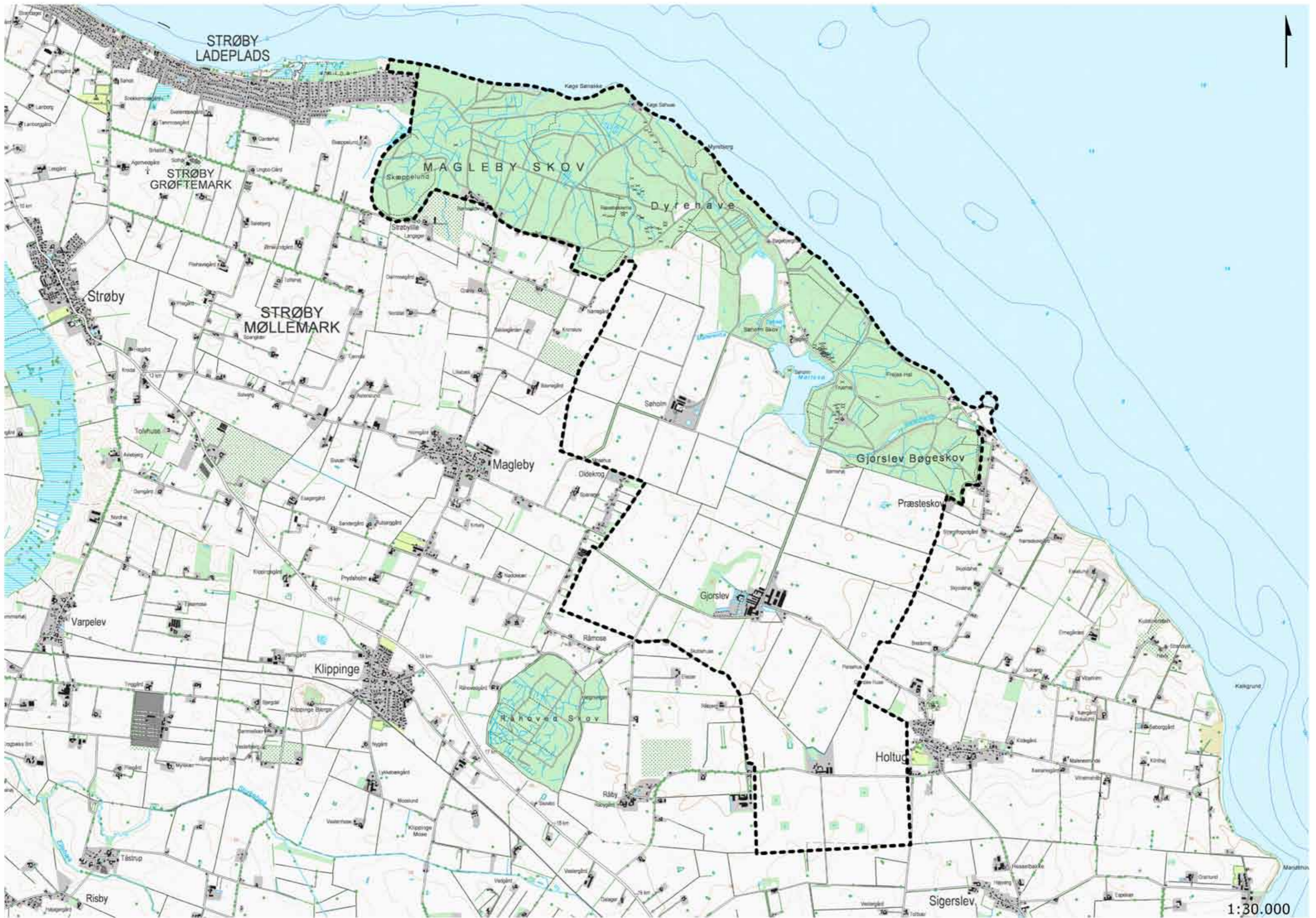
Dokument01:
Overordnet beskrivelse af kommunen

Dokument02:
Landskabskarakterbeskrivelser

Dokument03:
Implementering i kommuneplan 2013

Dokument04:
Implementering i administrationen

- 1 Stevns Klint
- 2 Højstrup Kystnære Landskab
- 3 Store Heddinge Moræneflade
- 4 Gjorslev Herregårdslandskab**
- 5 Strøby Småskala Landskab
- 6 Tryggvælde Ådal
- 7 Hårlev Landbrugsflade
- 8 Vallø Dødislandskab
- 9 Vallø Skov- og Herregårdslandskab

Gjorslev Herregårdslandskab

Beskrivelse

Vurdering

Anbefalinger

Landskabsanalyse

År: 2011

Projektleder:

Anka Nordvig Sonne, Landskabsarkitekt

Projektgruppe:

Sara Berg, Kommuneplanlægger
Anni Juul Jørgensen, Geolog
Steen Roed, Natur- og Vandløbsmedarbejder

Styregruppe:

Berith Burkandt (formand),
Leder af Natur og Miljø
Susanne Hartmann Rasmussen,
Afdelingschef for Teknik & Miljø
Sara Berg, Kommuneplanlægger

Fotos:

Anka Nordvig Sonne

Baggrundskort:

Kort- og Matrikelstyrelsen
Copyright KMS

Indholdsfortegnelse

Beskrivelse	72
Nøglekarakter	72
Beliggenhed og afgrænsning	72
Landskabskarakteren	72
Landskabskarakterens oprindelse	72
Naturgrundlag	73
Kystrelaterede naturgeografiske forhold	73
Arealanvendelse	74
Rumlige og visuelle forhold	77
Visuelle sammenhænge i kystlandskabet	78
Nøglefunktioner, udviklingstendenser og planlagte ændringer	78
Vurdering	80
Karakterstyrke	80
Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	81
Tilstand	82
Sårbarhed	83
Anbefalinger	84
Anbefalinger til områdets planlægning og forvaltning	84

Beskrivelse

Den store markflade, de klippede hegn med enkelte solitære træer (overstandere). I baggrunden anes skoven.

Nøglekarakter

Den flade moræne er inddelt i store rektangulære markstykker adskilt af levende, klippede hegn på jorddiger. I hegnene står enkelte gamle træer som overstandere og rager op i horisonten. Bebyggelsen begrænser sig til nogle få store herregårde samt enkelte små huse, som ligger inde i skoven mod nord. I skoven er terrænet meget varieret grundet en tunneldal og utallige små gravhøje.

Beliggenhed og afgrænsning

Området ligger i den nordøstlige del af kommunen og har en kyststrækning mod nord ud til Køge Bugt. Mod øst, syd og vest afgrænses området af landbrugslandskabet med en mindre skala og en tættere bebyggelse. Karakterområdet omfatter herregårdslandskaber omkring Gjorslev, Søholm og Bredeløkke.

Landskabskarakteren

Karakterområdet er et herregårdslandskab. Der er store rektangulære marker adskilt af levende hegn med et højt plejeniveau, dvs. at de alle klippes som hæk. Derudover er der en stor skov og bebyggelsen udgøres af herregårdene, som er store bygningskomplekser med parkanlæg og forfinede bygningsværker.

Landskabskarakterens oprindelse

Gjorslev blev opført omkring år 1400, hvor landskabet må formodes at have set anderledes ud. Landskabet har ændret sig i takt med landbrugets udvikling, men har ikke som andre landbrugslandskaber været genstand for en transformation i forbindelse med udskiftningen. Gjorslev udgjorde sit eget ejerlav. Den udvikling der er sket ses på bygningsmassen, hvor der er kommet nye bygninger til i takt med tidens behov.

Klippede hegn langs vejen. Gamle træer står som overstandere i hegnene.

Gjorslev Gods, middelalderslottet.

Her er tunneldalen blotlagt med slået græs.

Moræneklinten.

Naturgrundlag

Geomorfologi

Området er primært moræne, men i den nordlige del gennemskæres det af en tunneldal. Kysten udgøres dels af en moræneklint (abrassionsflak) og dels af marint forland vest for Køge Sønakke.

Jordtype

Den dominerende jordtype er moræneler, men ud mod kysten og i tunneldalen er jorden organisk tørv eller gytje, ligesom i overgangen til det marine forland, som består af saltvandsgrus.

Terræn

Terrænet er meget fladt, undtagen i nord, hvor tunneldalen skærer en dyb kløft med stejle sider. I overgangen til det marine forland er der også en stejl skrænt ned til det flade kystforland. Der hvor kysten ikke er marint forland afsluttes terrænet i en klint.

Vandelementer

Havet er det mest markante vandelement, men derudover er der i tunneldalen flere søer. Den største hedder Møllesø. Flere vandløb strømmer ned til tunneldalen og løber videre i dalen. Spredt ud på markerne i en jævn fordeling ligger der små vandhuller, to-tre pr. mark. I den nordvestlige del af området, i forbindelse med det marine forland, er der mange vandløb og grøfter.

Kystrelaterede naturgeografiske forhold

Farvandsområde

Områdets nordvendte kyst ligger ud til Køge Bugt, som er et indre dansk farvand.

Dybdeforhold

Der er ca. 1 km ud til 5 m dybde, og bølgepåvirkningen er moderat.

Vindeksponeering

Kysten ligger i læ for den fremherskende vindretning.

Strandbredden

I øst, hvor der er klint, er strandbredden meget smal til ikke eksisterende, den består af flintesten. I vest er strandbredden smal og hovedsageligt bestående af sand.

Møllesø.

Vandløb i skoven - Møllerenden.

Marint forland.

Bøgeskov Havn er et lille havneanlæg.

Arealanvendelse

Bevoksningsstruktur

De flade dyrkede marker med både enårige og flerårige afgrøder (solbærplantage) opdeles af ensartede klippehegn med spredte fritvoksende træer. Sydligst i området er der plantet jagtremiser centralt på markerne. I den nordlige del er der skov. Skoven er primært løvskov, men enkelte partier af nåletræer forekommer også. I skoven er der lysninger med engarealer. Omkring Gjorslev Gods er der en parkbeplantning med store solitære træer, prydblæner og -buske.

Dyrkningsform

Al beplantning i området passes med et højt plejeniveau. De levende hegn klippes fx som hæk. Skoven ser ud til at blive dyrket med plukhugst, og der er en naturlig foryngelse, nogle områder er dog nytplantet.

Bebyggelsesstruktur

Der er tre store herregårde i området, Gjorslev, Søholm og Bredeløkke. Desuden er der nogle få spredte huse i skoven samt restauranten Traktørstedet ved Bøgeskov Havn. Bygningskomplekset omkring Gjorslev Gods indeholder både det gamle middelalderslot, store moderne staldbygninger og arbejderboliger.

Kulturhistoriske helheder og enkeltelementer

Markerne omkring Søholm og Gjorslev, Gjorslev Gods og Bøgeskoven udgør en kulturhistorisk helhed. Det har været et ejerlav for sig selv. Den ensartede rønneallé op til Søholm er et klassisk herregårdsmotiv (alléer) og udgør derfor et kulturhistorisk element.

I Bøgeskoven findes desuden en stor koncentration af gravhøje.

Tekniske anlæg

Egentlige dominerende tekniske anlæg findes ikke i området.

Bøgeskov Havn er en lille havn, som er bygget ud fra kysten med to moler. I havneområdet er der en smule oplag af forskellig havnerelateret materiel.

I tilknytning til Gjorslev Gods ligger store staldbygninger af forskellig oprindelse, også nogle store moderne kostalde, som dog ikke dominerer i det omkringliggende landskab.

Ved stranden i skoven er der lavet kystsikring med betonelementer, som virker fremmede i et naturområde.

Lille ejendom i skoven tæt på kysten.

En af de store gravhøje i skoven.

Traktørstedet, skoven og kystklinten i det fjerne.

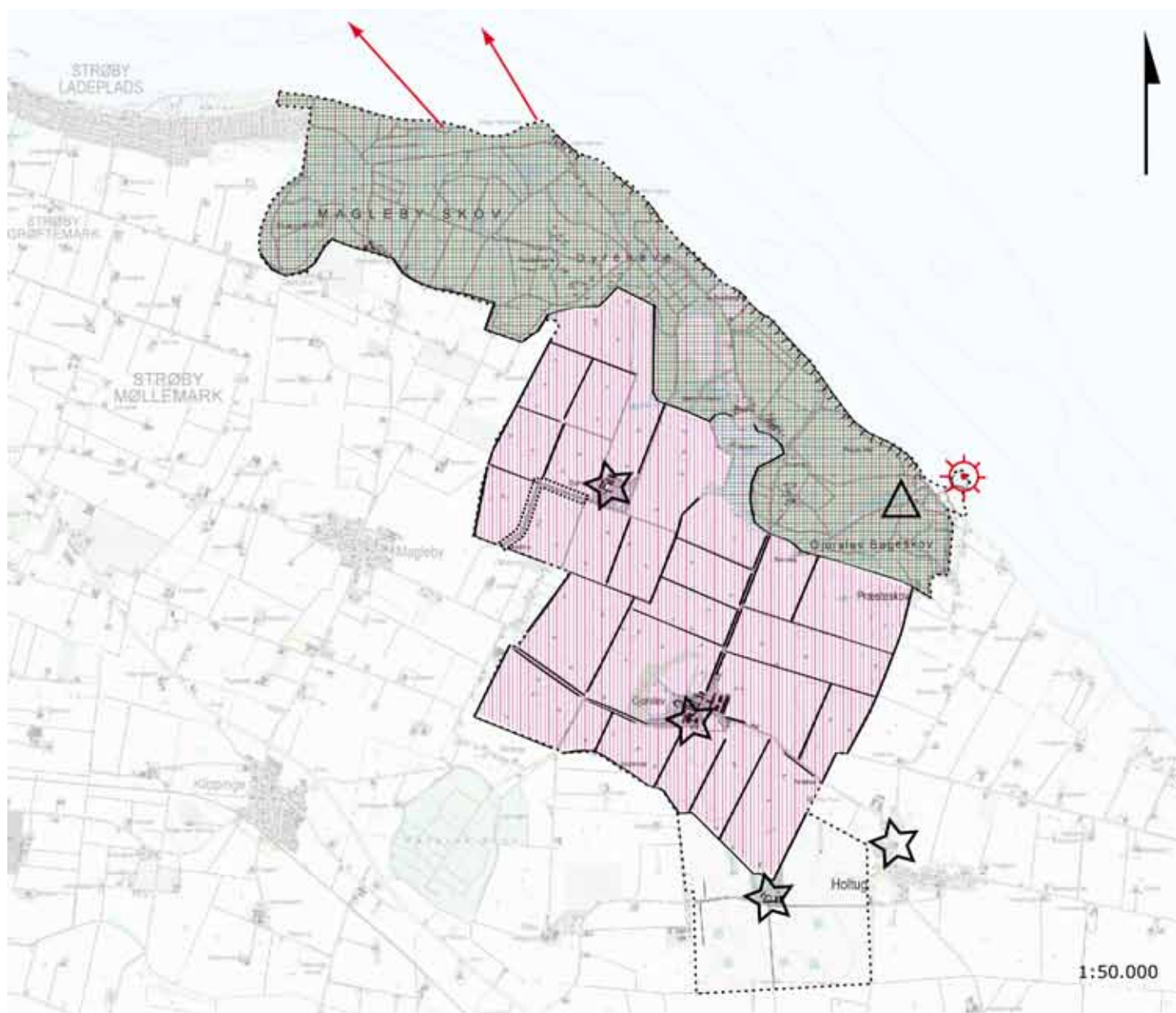
Solbærplantage.

Gjorslev Gods i baggrunden af en stor mark.

Bøgskoven som ser ud til at forynge sig selv.

Rumlige og visuelle forhold

Visuelle barrierer

- Klippede hegn
- Skovbryn
- Byfront
- Terræn

Oplevelsesrige delområder

- Kulturmiljø
- Naturmiljø

Vigtige udsigtsforhold

- Udsigtspunkt
- Langt udsyn (evt. til orienteringspunkt)

Dominerende enkeltelementer

- Bygninger og anlæg (kulturhistorisk)
- Allé
- Markant terrænform
- Bygninger og anlæg (industrielt)
- Højspændingsledning
- Teknisk anlæg lineært (vej, jernbane)
- Teknisk anlæg

- Landskabskarakterområde
- Kommunegrænse
- Kystforlandsgrænse

De klippede hegn omgiver vejene omkring Gjorslev.

Rønnealléen op til Søholm.

Rumlige og visuelle forhold

Karaktergivende landskabselementer og rumlige visuelle forhold

De store rektangulære markfelter, som adskilles af brede klippede hegn, udgør de karaktergivende landskabselementer. Desuden er den ensartede rønneallé op til Søholm et dominerende element, som træder frem i landskabet. Skoven i baggrunden udgør en klassisk afslutning af det flade landskabsrum. Skoven er et lukket og tæt landskabsrum med flere lysninger.

Oplevelsesrige delområder og enkeltelementer

Gjorslev Gods og parken omkring er helt særligt på grund af de forfinede gamle bygninger og den omhyggeligt anlagte park. Skoven er med lysninger, strand, sø og tunneldal et oplevelsesrigt delområde, som desuden også byder på store samlinger af gravhøje.

Påvirkning fra tekniske anlæg, byudvikling eller andre landskabselementer

Området er upåvirket af tekniske anlæg og der er meget stille - kun naturens lyde høres og lejlighedsvist en landbrugsmaskine.

Visuelle relationer til naboområder

Området lukker sig om sig selv med de klippede hegn, så man kun få steder kan se ind i naboområderne. Høltug Kirke ligger højt i landskabet og kan derfor ses fra området.

Nogle få kig til naboområderne muliggøres af 'huller' i hegnene.

I de klippede levende hegn står solitære træer som overstandere med jævn fordeling.

Visuelle sammenhænge i kystlandskabet

Der er kun få steder adgang til kysten. Herfra kan man til gengæld se hele bebyggelsen langs Køge Bugt op til Avedøreværket.

Man kan også se på langs af kysten og se hvordan den lave moræneklint kommer frem til vandet, der hvor der ikke er strand.

I horisonten ses bebyggelserne langs Køge Bugt i klart vejr.

Nøglefunktioner, udviklingstendenser og planlagte ændringer

Nøglefunktioner

Godsets fortsatte drift af jorden og vedligeholdelse af hegn og bygninger er en nøglefunktion for videreførelse af dette landskab.

Udviklingstendenser

Som det ses af kortene på næste side har landskabets strukturer stort set ikke ændret sig i mange år.

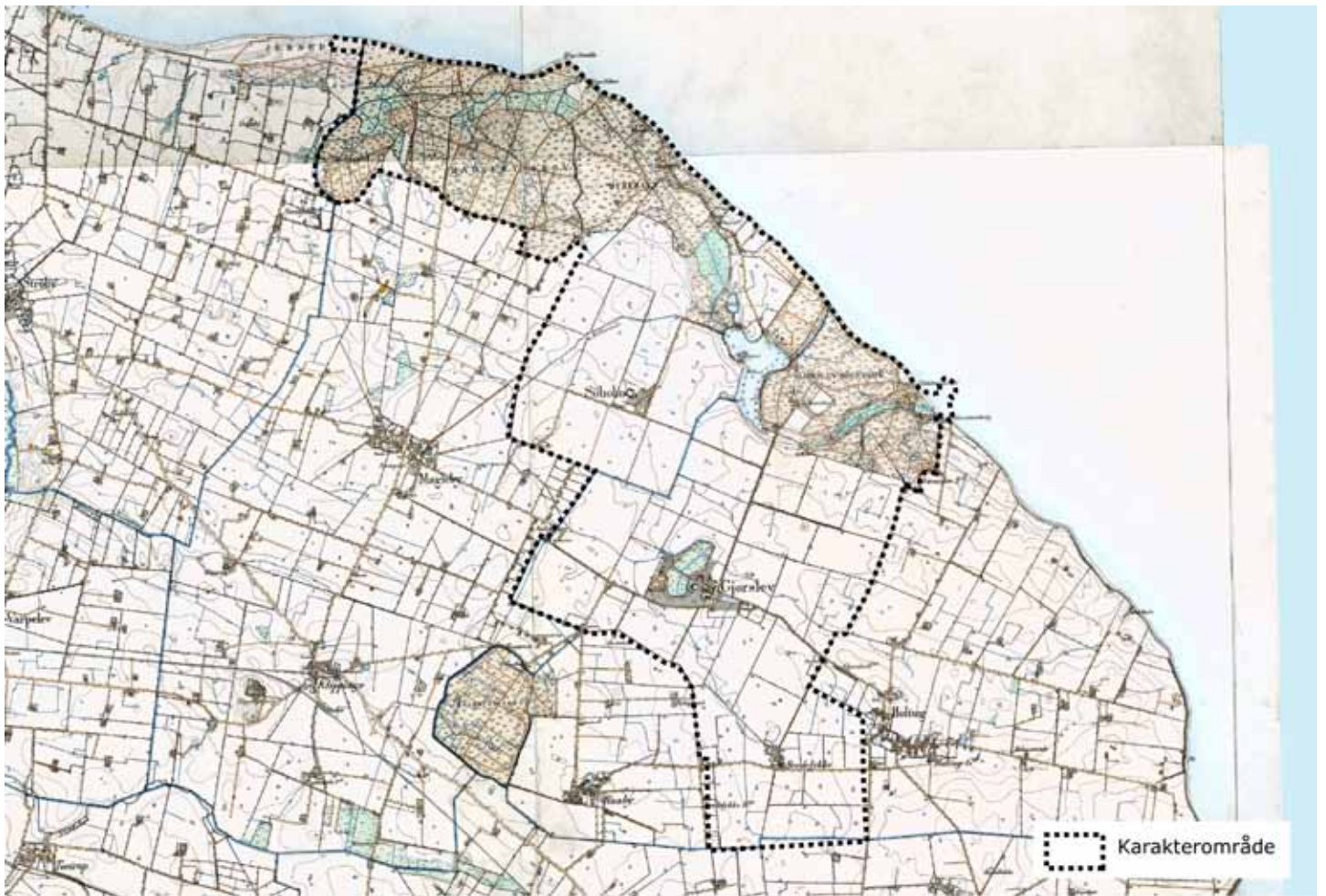
En generel udviklingstendens i herregårdslandskaber er plantning af jagtremiser, fordi jagt i dag udgør en væsentlig indtægtskilde for herregårdene. Denne tendens ses også i dette område, særligt i det sydøstligste hjørne på markerne omkring Bredeløkke. Her er der plantet flere jagtremiser på hver mark.

Planlagte ændringer

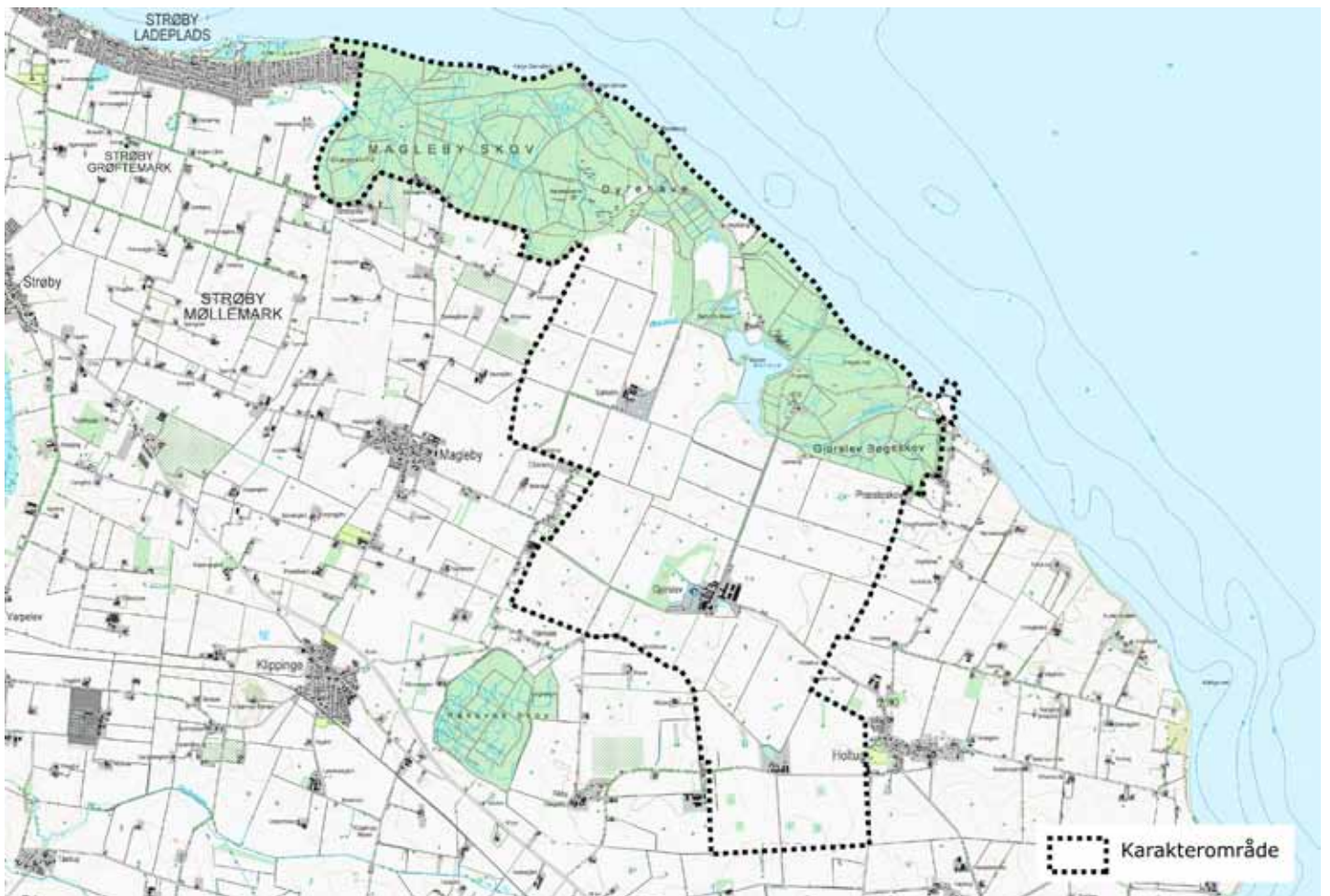
Der er i kommuneplanen ikke vedtaget planlagte ændringer i området.

Jagtremise på marken ved Bredeløkke.

Høje Målebordsblade, målt i 1892.

Topografisk kort fra 2008 (DTK/Kort25).

Vurdering

Karakterstyrke

Særligt karakteristiske områder

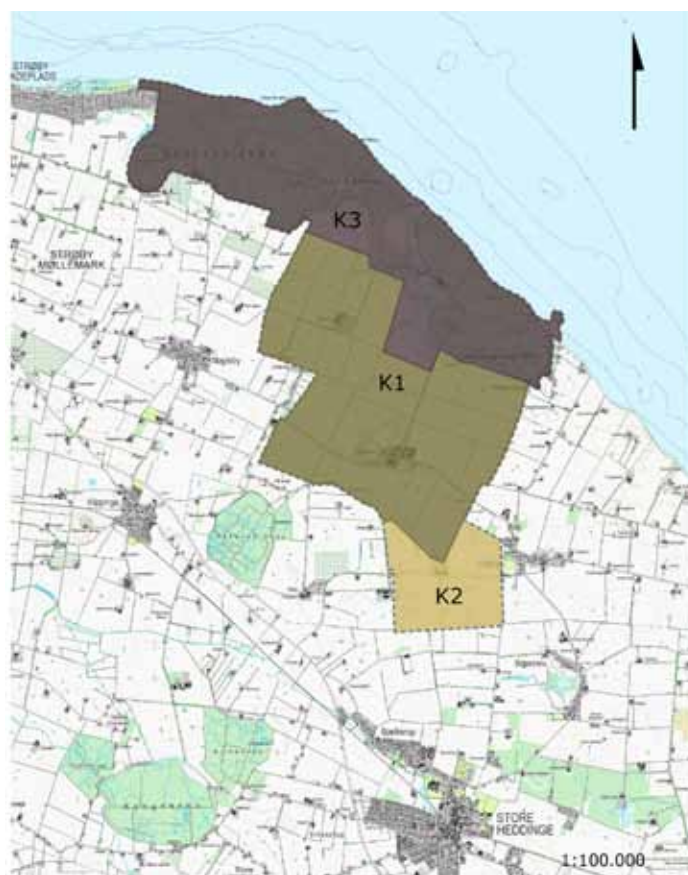
K1: Gjorslev og Søholms store bygningsanlæg ligger midt i dyrkningslandskabet, som er opdelt i rektangulære marker adskilt af ensartede klippede hegn med enkelte solitære træer. Vejene omgives af klippede hegn eller allétræer.

Karakteristiske områder

K2: Markerne omkring Bredeløkke er store og rektangulære og adskilt af levende hegn. Markfladerne brydes dog af jagtremiser der ligger som rektangulære øer af buske og træer.

Kontrasterende områder

K3: Skoven er en del af herregårdslandskabet, men området har en kontrasterende karakter både på grund af skoven, som danner et lukket landskabsrum og på grund af tunneldalen, som giver et stærkt varieret terræn i kontrast til de flade marker.

	Særlig karakteristisk		Karaktersvagt
	Karakteristisk		Kontrasterende
	Karakterområde		Kommunegrænse

Delområde K2, jagtremiserne ligger som rektangulære øer på markerne.

Gjorslev middelalderslot set fra parken.

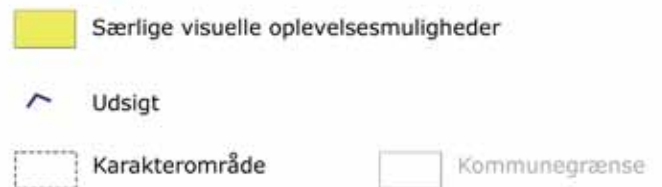
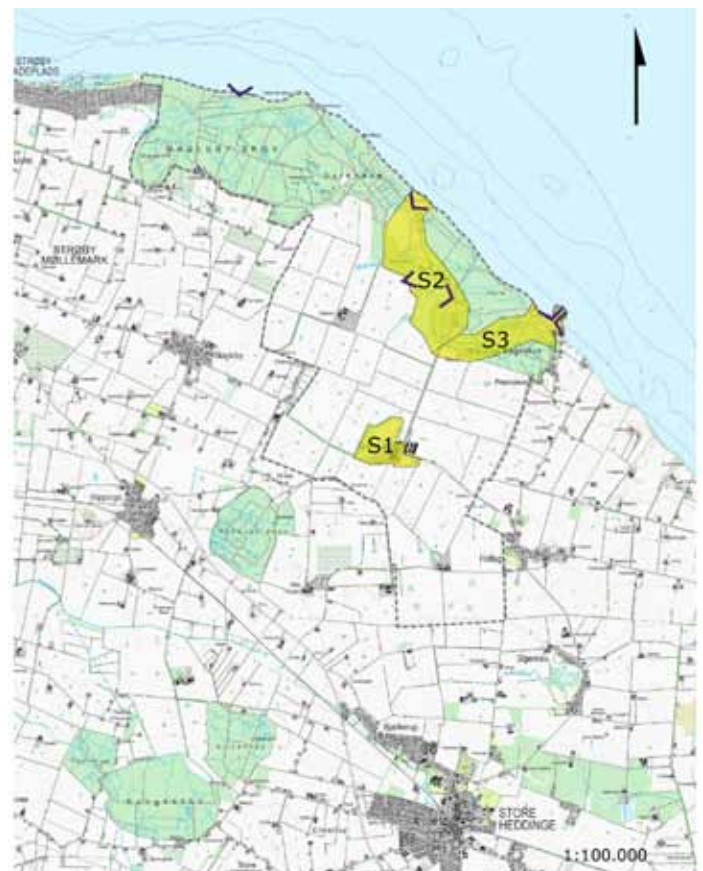
Tunneldalen blotlagt.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

S1: Gjorslev Gods med parkanlæg er en helhed med særlige visuelle oplevelsesmuligheder. Godsets ældste bygninger er bygget i middelalderen, og bygningsmassen er udvidet med nye bygninger i takt med udviklingen op til i dag.

S2: Tunneldalen snor sig igennem skoven og i dette område blotlægges dele af den i lysåbne enge, så terrænformen kan opleves. Området byder desuden på en samling af store og små gravhøje og udsigt over Mølle Søen, blandt andet fra et fugletårn. Her er også enkelte små husmandssteder som hører under Gjorslev. Desuden står der en stor Redwood, et træ som er indført fra USA.

S3: Fra Bøgeskov Havn er der god udsigt over havet og klinten i begge retninger. Klinten er på dette sted lav og består af moræneler. I dette område begynder tunneldalen, som bedst opleves til fods.

Små gravhøje i område S2.

Nogle hegn er delvist gået ud.

Tilstand

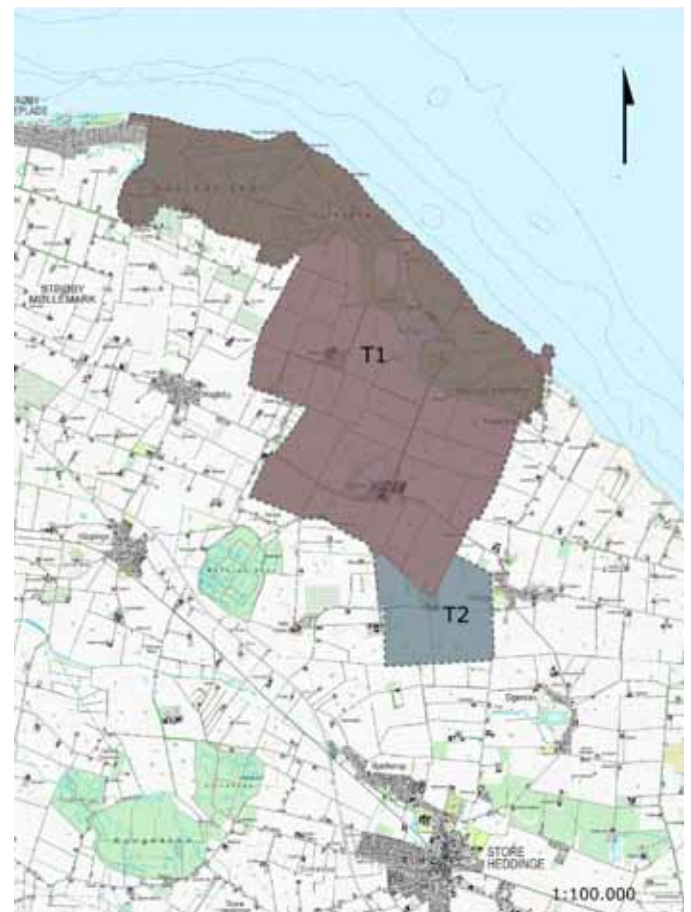
Områder i god tilstand

T1: Den største del af området vurderes at være i god tilstand både vedligeholdelsesmæssigt og hvad angår intakthed. Dette er kommunens mest uforstyrrede landskab. Der er hverken visuel påvirkning af tekniske anlæg eller anlæg/aktiviteter der støjer. Det eneste der kan peges på er de maskiner der kører henover markerne, som led i dyrkningen af dem, hvilket ikke adskiller sig fra det resterende dyrkningslandskab i kommunen.

Nogle af hegnene ser ud til at være gået ud og Mølle-søens bredder er tilvokset med tagrør.

Områder i middel tilstand

T2: Grundet de store jagtremiser på markerne er dette delområde ikke ligeså intakt som det øvrige område i forhold til oprindelsen. Desuden er der herfra udsigt til vindmøller og en mast i de omkringliggende områder. Derfor er området lidt til middel påvirket af tekniske anlæg. Vedligeholdelsesmæssigt er det i god stand.

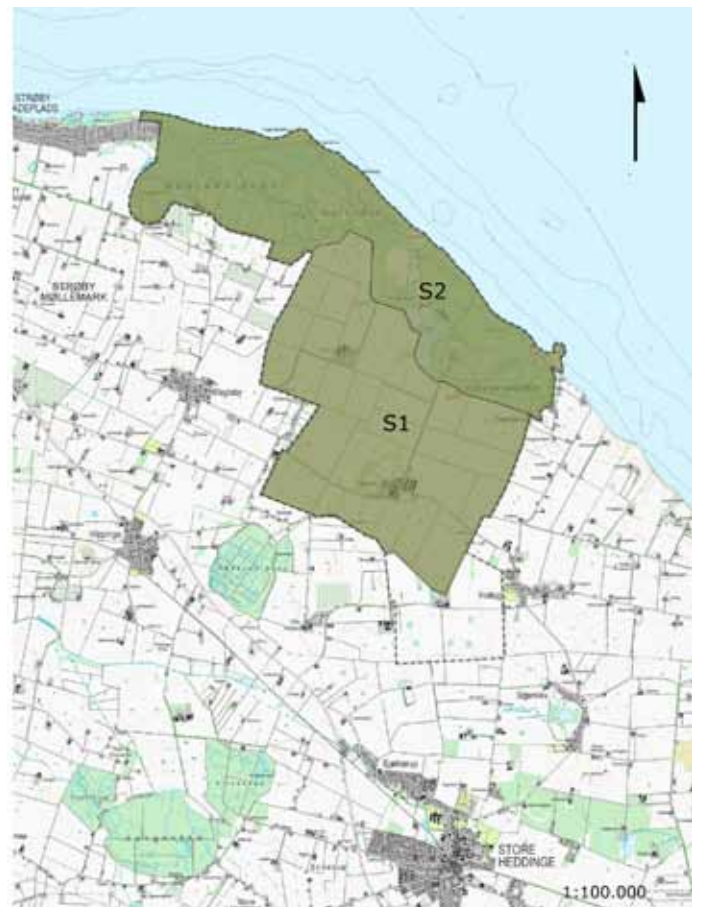

Sårbarhed

Karakterområdet er det eneste i Stevns Kommune som ikke rummer tekniske anlæg.

S1: Det åbne, flade og vidtstrakte landskab er sårbart overfor store og især høje tekniske anlæg, fordi det vil bryde det horisontale formsprog og fordi et sådant anlæg eller bygning vil påvirke et meget stort areal. De levende hegn i området er relativt lave og underbygger derfor det åbne og horisontale, men det betyder også at de ikke kan afskærme den visuelle påvirkning fra et evt. teknisk anlæg.

S2: Skoven, søen, engene og tunneldalen er såbare overfor støj, fordi der er et stort rekreativt potentiale i landskabet, som bliver endnu stærkere fordi det er så uforstyrret. Området er også sårbart overfor tilgroning i de lysåbne arealer, både fordi en tilgroning vil sløre terrænets former (tunneldalen) og forringe biodiversiteten.

 Særligt sårbart

 Karakterområde

 Kommunegrænse

Anbefalinger

Anbefalinger til områdets planlægning og forvaltning

A1: Området er et gammelt velbevaret landskab med mange kvaliteter. Landskabet er derfor meget bevaringsværdigt. Der er stilhed både for øje og øre, hvilket står i skarp kontrast til bylivet. Det kan derfor ikke anbefales at opføre vindmøller, master eller andre store tekniske anlæg i området. De vil forstyrre både visuelt og støjmæssigt, og desuden vil store vindmøller få landskabets storslåethed til at skrumpes, fordi det flade landskab med mange horisontale linjer vil blive brudt og synsfeltet udvides mange gange i højden. Skovrejsning bør kun ske i meget begrænset omfang og kun i tilknytning til den eksisterende skov. Skoven bør bevares som overvejende løvskov. Det bør overvejes hvordan de klippede hegn kan fornyes, der hvor de er gået ud. Området kan evt. udpeges som uforstyrret landskab.

A2: Området er udviklet i takt med tiden og kan fortsætte denne udvikling. Vindmøller og tekniske anlæg kan opføres her, dog under hensyntagen til område A1, som ikke bør påføres forstyrrelser. Skovrejsning kan ikke anbefales, da det vil sløre landskabets oprindelse som herregårdslandskab.

